

עגלת סופרמרקט המונחת בחדר מדרגות בבנין במשך זמן בלא דורש ומבקש האם מותר להשתמש בה

הנה עצם דבר גזול כשידוע שהוא גזול אין להשתמש בו כמבואר בכמה דוכתי ראה
חו"מ סי' שסט סעי' ב ג ועוד (ועי' בתשובה שהארכתי לענין קניית חלקי רכב מבני
מיעוטים נכריים).

ואע"ג דלפעמים אומרים ניחא ליה שישתמש בו [כמו שיבואר להלן] מ"מ כשהוא
גזול אין אומרים כן דהרי זה לא יחזור אליו, וכמ"ש בפשיטות בחוקת משפט (פ"ה

ס"כ ובהערה שם) דגם שימושים שמותר להשתמש בחפץ מסתמא מ"מ בחפץ גזול אסור להשתמש ע"פ דברי השו"ע הנ"ל בסי' שסט ס"ב, וכן משמע שם בלישנא דשו"ע דאיסור ההנאה מהגזלן הוא גם באופן שאין צריך להעלות לו שכר אף דמעיקר דינא מותר להשתמש בו אם לא היה גזול, עי"ש ודוק, ויתכן לומר ההגדרה בזה דכל עוד שהחפץ אינו ברשות בעליו הוא אינו נהנה מהחפץ מבעליו אלא מהגזלן וממשיך בזה את קיום החפץ ברשות הגזלן, ועי' אבני המשפט ח"ב סי' קמז (ומ"מ גם לדבריו כמדומה שבודאי גזול אסור גם ליהנות).

אלא שכל זה באופן שהעגלה היא ודאי גנובה, אך לגבי הנידון אם יש להחזיק עגלה זו כגנובה, אציין בזה שהכרתי מקרה של קבלן יר"ש שטען שהוא רכש את העגלה מהסופרמרקט, ולכן א"א להכליל בזה בכל מקום בפשיטות, אבל מן הסתם כשלא ידוע אחרת, מסתבר שעכ"פ אם הוא מונח במקום כל שהוא שלא בשימוש קבוע ורשום עליה את השם של בעל העגלה, דהיינו החנות, יש לחשוש שהוא של החנות (דדוקא גבי מעות אמרי' שהשם אינו סימן ולא בשאר דברים, עי' חו"מ סי' רסב סי"ג), ואפ"ל אם היה צד שהונח שם על ידי בעלי החנות מה שהוא דרך הינוח אינו מתיר לקחתו דדרך הינוח לא יטול [חו"מ סי' רס ס"ט], ובפרט כשמסתבר שלא הבעלים עצמו הניחו ויש בזה גם חשש גדול של גזילה כנ"ל.

לגבי להשתמש בעגלה שאין ידוע של מי היא ואין עליה שם והיא מונחת בדרך הינוח, הנה הוא יש מהפוסקים שכ' מותר להשתמש בחפץ של אחר על ידי אומדנא שהיה נותן להשתמש, וכמ"ש כע"ז השטמ"ק בב"מ כב ע"א והגר"ז הל' שאלה סעי' ה, וראה ש"ך חו"מ סי' שנח סק"א, ועי' משטי התורה להגר"צ שפיץ ח"א סי' נב.

אולם לשי' הקצה"ח ר"ס שנח שפסק כדעת התוס' בב"מ שם והגהות אשרי ומרדכי שם סי' תכה שאסור ליטול דבר גם אם יסכים כשיודע לו, א"כ יש לדון כאן שהוא רק שימוש בלבד, ובשו"ע סי' שנט ס"ה משמע דגם בדבר שהוא שימוש בלבד אסור

להשתמש בו בלא רשותו.

אולם בדבר שדרך העולם להרשות להשתמש בו גם להשו"ע שם ס"א מעיקר הדין מותר להשתמש בו אם לא ממידת חסידות, ולענייננו יתכן לומר שלמלאות את העגלה במקומה בפריטים באופן זמני ולפנותם לאחר כמה דקות, הוא דבר שדרך העולם להתיר להשתמש, אבל לקחת העגלה ולהסתובב בה א"א לומר דבר כזה שדרך העולם להרשות בזה, מכיון שעגלה זו היא עסקית ומשמשת לעסק וכל ייעודה ומטרתה הוא לשימוש לקוחות החנות בתוך החנות.

ובנידון דידן יש לדון גם לדעת הש"ך מכיון שידוע שהחנויות אינם מרשות ללקוחותיהם להשתמש בעגלות החנות מחוץ לחנות (עכ"פ בלא אישור מיוחד) לכן צל"ע אם אפשר להתיר דבר כזה כשהוא כבר מחוץ לחנות, ואולי יש לתלות גם בזה דכיון שאם היה מתקשר לבעל החנות ואומר שיש כאן עגלה והיא נמצאת כאן בכל מקרה אם היה יכול להיעזר בה היה אומר שישתמש בה.

אבל לפי מה שהתברר שבאופן של גזילה אסור להשתמש א"כ אם המציאות שעגלות מסוג זה שייכות רק לסופרמרקטים, א"כ לא יועיל לנו לדעת שאין על זה שם כיון שמן הסתם נלקח מסופרמקט בחוסר אחריות המוגדר ע"פ הלכה כגזילה, אבל אם המציאות שיש הרבה אנשים פרטיים עם עגלות כאלה יש לדון להתיר שימוש במקום בעגלה בלא להוציאו ממקומו באופן שאין דרך להקפיד כמו שהתבאר (בלבד לא דברים כבדים או מסיביים או דברים שיכולים לשרוט את העגלה שבזה אין דרך שלא להקפיד).

אבל באופן שלוקח העגלה למקום אחר עובר בזה איסור של נטילת חפץ בדרך הינוח שבזה יש לחשוש שהבעלים לא ימצאוהו [ראה סמ"ע חו"מ סי' רס סקל"ח], ואפי' לגבי שימוש בתפילין מדין ניחא ליה כתב המשנ"ב [סי' כה סקנ"ג] שלא יוציאו למקום אחר, ממילא א"א להתיר כאן לקחת העגלה למקום אחר להשתמש בה, וכ"ש

שעגלת סופרמרקט מתכת מצויה היא בד"כ שייכת לחנות ולא לאדם פרטי וכשהיא מונחת בחצר בנין במשך זמן ללא דורש בד"כ מדובר בחוסר אחריות של אחד המשתמשים בחנות המוגדר כגזילה ובגזילה התברר כנ"ל שא"א להשתמש בו.

ולא נכנסתי בזה לדיני השבה בעגלה כזו אם צריך לטרוח בהשבתה או ואם ישתמש בה וירשום בפנקסו עד שיבוא אליהו, אבל כ"פ בשימוש גרידא כשאין דעתו להשיב הדין הוא כמו שהתבאר.

